

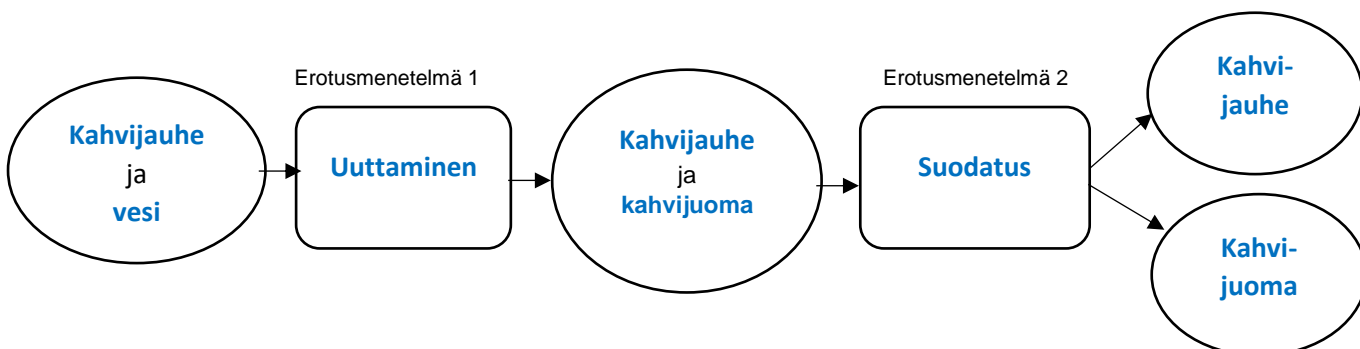
1. Merkitse sopivan esimerkin kohdalle erotusmenetelmän kirjain.

Erotusmenetelmä	Kirjain	Esimerkki
A. Suodattaminen	E	1. Teen valmistaminen.
B. Haihduttaminen	I	2. Ylimääräisen veden poistaminen pyykeistä pyykinpesukoneessa.
C. Tislaus	H	3. Veren ainesosien erottaminen.
D. Erotussuppilo	F	4. Tietyn värisen tussin ainesosat erottuvat toisistaan.
E. Uuttaminen	B	5. Pyykkien kuivattaminen pyykkinarulla.
F. Kromatografia	G	6. Kylläinen kuparisulfaattiliuos ja salmiakin muotoiset kiteet.
G. Uudelleenkiteytys	D	7. Öljyn ja veden erottaminen.
H. Sentrifugointi	A	8. Kahvinkeitossa jauhetta ei kulkeudu kahviuoman joukkoon.
I. Linkous	C	9. Virvoitusjuomasta saadaan erotettua vesi muista ainesosista.

2. Yhdistä erotusmenetelmän kirjain oikeaan kohtaan. (Haastavampi).

Erotusmenetelmä	Kirjain	Erotettävien aineiden erilaiset ominaisuudet
A. Suodattaminen	D	1. Toisiinsa liukenemattomat nesteet.
B. Sentrifugointi	A	2. Aineilla on erilaiset hiukkaskoot.
C. Tislaus	F	3. Ainesosat kulkeutuvat liuottimen mukana eri nopeuksilla.
D. Erotussuppilo	E	4. Aineen osia halutaan siirtää toiseen aineeseen.
E. Uuttaminen	B	5. Aineilla on erilaiset tiheydet.
F. Kromatografia	C	6. Aineilla on erilaiset kiehumispisteet.

3. Täydennä kahvinkeiton erotuskaavio.

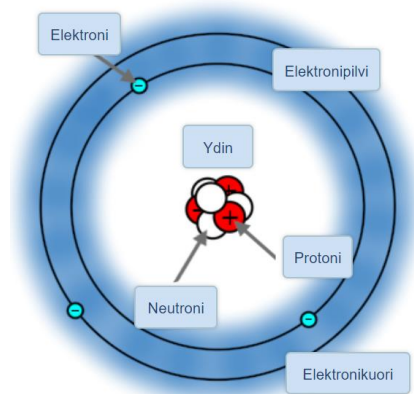

4. Mitä välineitä tarvitset

- suodatukseen: **suppilo, suodatinpaperi**
- haihuttamiseen: **haihdutusmalja, kuumennusvälineet (kaasupoltin, kolmijalka, kuumennusverkko)**
- tislaamiseen: **tislauskolvi+korkki, kumiletku, kuumennusvälineet, keräysastia, astia kylmälle vedelle**

ALKUAINEET

- Täydennä atomin osat kirjan s. 47 perusteella. <https://www.bee.ovh/fi/atomi/>

2. Mitä tarkoittavat

atomi: **Aineen pienin osa, jolla on aineen kemialliset ominaisuudet.**

molekyylillä: **Epämetalliatomien yhteenliittymä (ks. kirjan takakansi, epämetallit taustavärin perusteella).**

alkuaine: **Alkuaineet kuuluvat puhtaisiin aineisiin. Alkuaineella on sille ainutlaatuiset ominaisuudet. Maailmankaikkeus koostuu eri alkuaineista.**

yhdiste: **Yhdisteet kuuluvat puhtaisiin aineisiin. Yhdisteet koostuvat vähintään kahdesta eri alkuaineesta.**

3. Kokeellinen työ. Alkuainetutkimus.

- Miltä eri alkuaineet näyttävät (älä koske, haista tai maista näytteitä).
- Kirjoita ensin alkuainenäytteissä olevat kemialliset merkit taulukkoon (esim. Fe, Cu, Pb...).
- Kirjoita alkuaineen ulkonäön perusteella väri, olomuoto ja kiiltävyys taulukkoon.
- Etsi ja kirjoita muut tiedot kirjan taulukon s. 295 -> avulla. Sp=sulamispiste, Kp=kiehumispiste.

Alkuaine	Kemiallinen merkki	Väri	Olomuoto 20 °C:ssa	Kiiltävä (K) / himmeä (H)	Sp	Kp	Epämetalli (E), puolimetalli (P), metalli (M)
happi	O	väritön	kaasu	-	-218 °C	-183 °C	E
elohopea	Hg	harmaa	neste	kiiltävä	-39 °C	357 °C	M
magnesium	Mg	harmaa	kiinteä	kiiltävä	649 °C	1107 °C	M
sinkki	Zn	harmaa	kiinteä	kiiltävä			M
kupari	Cu	oranssi	kiinteä	kiiltävä			M
rauta	Fe	harmaa	kiinteä	himmeä?			M
lyijy	Pb	harmaa	kiinteä	himmeä			M
hiili	C	musta	kiinteä	himmeä			E
rikki	S	keltainen	kiinteä	himmeä			E

4. Opettele alkuaineiden kemialliset merkit.

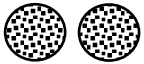

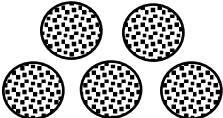

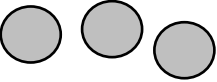

Kemiallinen merkki	Nimi
Ag	hopea
Al	alumiini
Au	kulta
C	hiili
Ca	kalsium
Cl	kloori
Cu	kupari
Fe	rauta

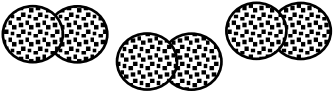
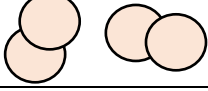
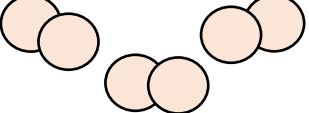

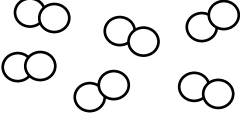

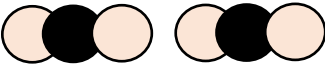

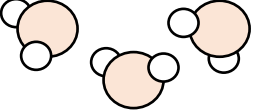
Kemiallinen merkki	Nimi
H	vety
He	helium
Hg	elohopea
I	jodi
K	kalium
Li	litium
Mg	magnesium
N	typpi

Kemiallinen merkki	Nimi
Na	natrium
O	happi
Pb	lyijy
S	rikki
Si	pii
Sn	tina
U	uraani
Zn	sinkki

5. Täydennä taulukkoon pallomallia vastaava kemiallinen merkintä.

 happi, O
  typpi, N
  rikki, S
 hiili, C
  magnesium, Mg
  vety, H

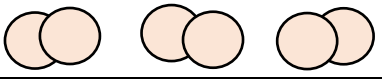

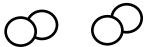
	Pallomalli	Merkintä
1.		2 S (alkuaine, 2 rikkiatomia)
2.		3 S
3.		5 S
4.		C
5.		2 H
6.		S ₂ (alkuaine, 1 rikkimolekyyli)
7.		S ₃
8.		O ₃
9.		C ₂
10.		N ₂
11.		3 Mg
12.		H ₂
13.		2 N ₂

	Pallomalli	Merkintä
14.		3 S ₂ (alkuaine, 3 rikkimolekyyliä)
15.		2 O ₂
16.		3 O ₂
17.		2 N
18.		2 CO (yhdiste, 2 CO-molekyyliä)
19.		CO
20.		6 H ₂
21.		Mg
22.		2 MgO
23.		CO ₂ (yhdiste, 1 CO ₂ -molekyyli)
24.		2 CO ₂
25.		H ₂ O (yhdiste, 1 H ₂ O-molekyyli)
26.		3 H ₂ O

6. Rastita (x) kemiallisen merkinnän perusteella oikeat vaihtoehdot.

Merkintä	Atomi	Molekyyli	Alkuaine	Yhdiste
O ₂		X	X	
Mg	X		X	
S	X		X	
H ₂ O		X		X
H ₂		X	X	
C	X		X	
CO ₂		X		X

7. Täydennä.

Merkintä	Pallomalli	Merkitys
3 O ₂		3 kaksiatomista happimolekyyliä
H		1 vetyatomi
3 H		3 vetyatomia
H ₂		1 kaksiatominen vetymolekyyli
2 H ₂		2 kaksiatomista vetymolekyyliä

8. Merkitse yhdisteen kemiallinen kaava.

Yhdisteen koostumus	Merkintä
kaksi vetyatomia	2 H
kaksi happiatomia	2 O
yksi happiatomi	O
kolme vetyatomia	3 H
yksi kaksiatominen happimolekyyli	O ₂
viisi kaksiatomista vetymolekyyliä	5 H ₂
kaksi kaksiatomista vetymolekyyliä	2 H ₂
yksi vesimolekyyli	H ₂ O
kaksi vesimolekyyliä	2 H ₂ O

9. Kirjoita reaktioyhtälön pallomallien perusteella kemialliset merkinnät.

